

ОДГОВОРНОСТ УЧЕНИКА

Закон о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 62/03, 64/03 - исправка, 58/04, 62/04 - исправка, 79/05 - др. закон и 101/05 - др. закон)

Правила понашања у установи

Члан 45.

У установи се негују односи међусобног разумевања и уважавања личности деце, ученика, запослених и родитеља.

Запослени имају обавезу да својим радом и укупним понашањем доприносе развијању позитивне атмосфере у установи.

Понашање у установи и односи деце, ученика, запослених и родитеља уређују се правилима понашања у установи.

Забрана дискриминације и страначког организовања

Члан 46.

У установи су забрањене активности којима се угрожавају, ома-ловажавају или дискриминишу групе и појединци по основу расне, националне, језичке, верске или полне припадности, физичке или психичке конституције, узраста, социјалног и културног порекла, имовног стања, односно политичког опредељења, као и подстицање таквих активности.

Под дискриминацијом детета, односно ученика сматра се свако непосредно или посредно прављење разлика или њихово повлађивање, искључивање или ограничавање, чији је циљ спречавање остваривања права, смањење права или престанак једнаког третмана детета, односно ученика.

У установи је забрањено физичко насиље и вређање личности деце, ученика и запослених.

У установи није дозвољено страначко организовање и деловање и коришћење простора установе у те сврхе.

VII. ПРАВА ДЕТЕТА И УЧЕНИКА

Права детета и ученика

Члан 95.

Права детета и ученика остварују се у складу са потврђеним међународним уговорима, овим и посебним законима, а установа је дужна да обезбеди њихово остваривање, а нарочито право на:

- 1) квалитетан образовно-васпитни рад;
- 2) уважавање личности;
- 3) свестрани развој личности;
- 4) заштиту од дискриминације и насиља;
- 5) благовремену и потпуну информацију о питањима од значаја за његово школовање;
- 6) информације о његовим правима и обавезама;
- 7) подношење приговора и жалбе на оцену и на остваривање других права по основу образовања;
- 8) слободу удруживања у различите групе, клубове и организовање ученичког парламента;
- 9) учествовање у раду органа школе, у складу са овим и посебним законом;
- 10) покретање иницијативе за преиспитивање одговорности учесника у образовно-васпитном процесу уколико права из тач. 1) до 9) овог члана нису остварена.

Ученик, његов родитељ, односно старатељ може да поднесе пријаву директору школе у случају непримереног понашања запослених према ученику, у року од 15 дана од наступања случаја.

Директор је дужан да пријаву размотри и, уз консултацију са учеником, његовим родитељем, односно старатељем одлучи о њој, у року од 15 дана од дана пријема пријаве. Запослени у установи дужан је да пријави директору, односно органу управљања кршење права детета, односно ученика.

Одговорност ученика

Члан 96.

У остваривању својих права ученик не сме да угрожава друге у остваривању њихових права. Ученик има обавезу да:

- 1) редовно похађа наставу и извршава школске обавезе;
- 2) се придржава школских правила, одлука директора, наставника и органа школе;
- 3) савесно ради на усвајању знања, вештина и вредности прописаних школским програмом;
- 4) не омета извођење наставе и не напушта час без претходног одобрења наставника;
- 5) поштује личност других ученика, наставника и осталих запослених у школи;
- 6) благовремено правда изостанке;
- 7) чува имовину школе и чистоћу и естетски изглед школских просторија.

Ученик може да одговара само за повреду обавезе која је у време извршења била прописана посебним законом или општим актом.

Ученику може да се изрекне васпитно-дисциплинска мера за лакше повреде обавеза ученика у складу са општим актом школе, а за теже - у складу са посебним законом.

Дисциплински поступак против ученика не може се покренути ни водити по истеку 60 дана од дана учињене повреде обавезе.

Ученик, односно родитељ или старатељ одговара за материјалну штету коју ученик нанесе школи, намерно или из крајње непажње, у складу са законом.

Закон о средњој школи ("Службени гласник РС", број: 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96, 23/02, 25/02-испр., 62/03 – др. закон, 64/03 – испр. др. закона и 101/05 – др. Закон)

3. Права, обавезе и одговорности ученика

Члан 59

Ученик који се истиче у учењу похваљује се или награђује.

Општим актом школе одређују се услови и начин за додељивање похвала и награда.

Члан 60

Као посебан облик признања у току школовања ученику се додељује диплома или награда за изузетан општи успех, односно за изузетан успех из појединих наставних области или предмета.

Врсте диплома, односно награда, начин и услове за њихово додељивање утврђује министар просвете.

Члан 62

За повреду обавезе ученику може да се изрекне васпитно-дисциплинска мера: опомена или укор одељењског старешине, укор одељењског већа, директора или наставничког већа и искључење из школе о чему одлучује наставничко веће.

За повреду обавезе ученику у школи са домом, може да се изрекне васпитно-дисциплинска мера: опомена, укор директора и искључење из дома о чему одлучује педагошко веће.

Васпитно-дисциплинска мера изриче се за школску годину у којој је учињена повреда обавезе ученика.

Тежа повреда обавезе ученика је: преправка података у сведочанству, дипломи, ђачкој књижици и другим јавним исправама које издају школа, друга организација или орган; преправка или дописивање података у евиденцији коју води школа; политичко организовање и деловање ученика у школи; крађа имовине школе, предузећа, установе, друге организације или ученика; непридржавање прописа о заштити на раду; подстрекивање, давање, односно помагање ученику и употреба алкохола или наркотичног средства; изазивање, односно учествовање у тучи у школи, на пракси или јавном месту; поседовање оружја; изражавање националне и верске нетрпељивости; неоправдано изостајање са наставе и других облика образовно-васпитног рада више од 25 часова у току школске године и непридржавање правила о животу и раду у школи са домом.

4. Заштита права ученика

Члан 63

Учесник конкурса, његов родитељ или старатељ који сматра да конкурс за упис није спроведен на утврђени начин и да су тиме повређена његова права, има право да поднесе жалбу директору школе у року од 24 часа од објављивања решења о пријему ученика.

Директор школе одлучује о жалби из става 1. овог члана у року од три дана од дана његовог подношења.

Члан 64

Ученик, његов родитељ, односно старатељ, незадовољан закључном оценом по завршетку наставе у другом полугодишту има право да поднесе жалбу директору ~~у року од 24 часа од пријема сведочанства.~~

Директор школе упутиће ученика из става 1. на полагање испита ако је оцена изведена противно закону или ако оцени да је жалба из других разлога основана.

Ученик, његов родитељ, односно старатељ има право да поднесе жалбу директору школе у року од 24 часа ако је испит из члана 52. став 3. организован противно одредбама овог закона, прописима донетим на основу њега и општем акту школе.

Директор ће поништити испит ако утврди да је обављен противно одредбама овог закона и прописима донетим на основу њега и упутити ученика на поновно полагање испита.

Испит из ст. 2. и 4. овог члана се полаже у року од три дана од дана подношења жалбе пред комисијом коју образује директор.

Комисију чине три члана од којих су два наставници предмета из којег се полаже испит. Наставник на чији предлог је утврђена оспорена оцена не може бити члан комисије.

Оцена комисије је коначна.

Члан 65

Ученик или његов родитељ, односно старатељ има право да поднесе жалбу школском одбору против решења о искључењу ученика из школе, односно решења о искључењу из дома, у року од 24 часа од уручења решења.

Жалба на решење о искључењу ученика из школе, односно дома одлаже њено извршење до доношења другостепеног решења.

Школски одбор доноси другостепено решење у року од 15 дана од дана подношења жалбе.

Члан 66

Ученик или учесник конкурса, његов родитељ или старатељ који сматра да су му повређена права утврђена овим законом доношењем или недоношењем одлуке има право да поднесе захтев за заштиту права Министарству просвете у року од осам дана од дана сазнања за повреду својих права.

Ако оцени да је захтев из става 1. овог члана основан, Министарство просвете ће у року од осам дана од дана пријема захтева да упозори школу и да примеран рок за отклањање повреде закона.

Ако школа не поступи по упозорењу из става 2. овог члана, Министарство просвете ће одлучити о захтеву.

Члан 67

Редован ученик који се исписао из школе може да се упише у другу школу у року од 7 дана од дана уручења исписнице.

Ученик из става 1. овог члана који се не упише у прописаном року, има право да наредне школске године изврши поновни упис у исти разред.

Права, обавезе и одговорност ученика основне и средње школе регулишу се и:

Статутом, односно општим актом установе,

правилима понашања у установи.

Законом о основама система образовања и васпитања прописано је да се **права детета и ученика** остварују у складу са потврђеним међународним уговорима, овим и посебним законима, а установа је дужна да обезбеди њихово остваривање, а нарочито право на:

- 1) квалитетан образовно-васпитни рад
- 2) уважавање личности,
- 3) свестран развој личности,
- 4) заштиту од дискриминације и насиља,

- 5) благовремену и потпуну информацију о питањима од значаја за његово школовање,
- 6) информације о његовим правима и обавезама,
- 7) подношење приговора и жалбе на оцену и на остваривање других права по основу образовања,
- 8) слободу удруживања у различите групе, клубове и организовање ученичког парламента,
- 9) учествовање у раду органа школе, у складу са овим и посебним законом,
- 10) покретање иницијативе за преиспитивање одговорности учесника у образовно – васпитном процесу уколико права из тач. 1) до 9) овог члана нису остварена.

Ако ученик, родитељ, односно старатељ поднесе пријаву директору школе, директор је у обавези да ту пријаву размотри, у складу са законом, и да о томе писмено обавести подносица пријаве.

Правилима понашања у установи уређује се понашање у установи и односи деце, ученика, запослених и родитеља.

ОДГОВОРНОСТ УЧЕНИКА

Одредбом члана 96. Закона о основама система образовања и васпитања прописано је да ученик у остваривању својих права не сме да угрожава друге у остваривању њихових права.

Ученик има обавезу да:

- 1) редовно похађа наставу и извршава школске обавезе,
- 2) придржава се школских правила, одлука директора, наставника и органа школе,
- 3) савесно ради на усвајању знања, вештина и вредности прописаних школским програмима,
- 4) не омета извођење наставе и не напушта час без претходног одобрења наставника,
- 5) поштује личност других ученика, наставника и осталих запослених,
- 6) благовремено правда изостанке,
- 7) чува имовину школе и чистоћу и естетски изглед школских просторија.

Наведеним чланом прописано је и да:

- **ученик може да одговара само за повреде обавезе која је у време извршења била прописана посебним законом или општим актом школе.**
- **ученику може да се изрекне васпитно-дисциплинска мера за лакше повреде обавезе ученика у складу са општим актом школе, а за теже - у складу са посебним законом.**
- **дисциплински поступак против ученика не може се покренути ни водити по истеку 60 дана од дана учињене повреде обавезе.**
- **ученик, односно родитељ или старатељ одговара за материјалну штету коју ученик нанесе школи, намерно или из крајње непажње, у складу са законом.**

ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ УЧЕНИКА СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

Дисциплинска одговорност ученика средње школе уређује се чланом 96. **Закона о основама система образовања и васпитања** и члановима 62, 65, и 66. **Закона о средњој школи.**

Лакше повреде обавезе ученика уређују се општим актом школе, а теже повреде обавезе ученика прописане су **Законом о средњој школи.** Чланом 62. наведеног закона ученику може за повреду обавезе да се изрекне васпитно-дисциплинска мера:

- опомена или укор одељењског старешине,
- укор одељењског већа,
- укор директора,
- укор наставничког већа,
- искључење из школе о чему одлучује наставничко веће.

За повреду обавезе ученику у **школи са домом** може да се изрекне васпитно-дисциплинска мера:

- опомена,
- укор директора и
- искључење из дома о чему одлучује педагошко веће.

Васпитно-дисциплинска мера изриче се за школску годину у којој је учињена повреда обавезе ученика.

Одредбом члана 62. став 4. **Закона о средњој школи** прописане су **теже повреде обавезе ученика:**

- преправка података у сведочанству, дипломи, ђачкој књижици и другим јавним исправама које издаје школа, друга организација или орган,
- преправка или дописивање података у евиденцији коју води школа,
- крађа имовине школе, предузећа, установе, друге организације или ученика,
- непридржавања прописа о заштити на раду,
- подстрекивање, давање, односно помагање ученику и употреба алкохола или наркотичког средства,
- изазивање, односно учествовање у тучи у школи, на пракси или јавном месту,
- поседовање оружја,
- изражавање националне и верске нетрпељивости,
- политичко организовање и деловање ученика у школи,
- неоправдано изостајање са наставе и других облика образовно-васпитног рада више од 25 часова у току школске године и непридржавања правила о животу и раду у школи са домом.

Школа не може општим актом да утврди друге теже повреде, нити да пропише општим актом да се понављањем лакших повреда чини тежа повреда обавеза ученика.

Поступак утврђивања одговорности ученика уређује се општим актом школе, као и случајеви и услови за изрицање васпитно-дисциплинске мере.

Општим актом треба уредити:

- која васпитно дисциплинска мера се изриче за коју повреду обавезе ученика;
- ко покреће и како дисциплински поступак;
- ко обавештава родитеља
- да ли се, када и како води записник
- које све радње треба урадити у поступку утврђивања повреде обавезе ученика, пре изрицања васпитно-дисциплинске мере.

У поступку утврђивања повреде обавезе ученика, ученик мора бити саслушан, ако је малолетен, у **присуству родитеља**, о чему се води записник.

Родитељ ученика мора бити упознат са изреченом мером у писаној форми. Изречена васпитно-дисциплинска мера се уноси у ђачку књижицу, а родитељ је дужан да потпише ђачку књижицу чиме се доказује да је упознат са изреченом мером.

Искључење ученика

Васпитно – дисциплинска мера искључење ученика из школе изриче се за теже повреде обавезе ученика које су у време извршења биле прописане законом.

Статус редовног и ванредног ученика стиче се сваке школске године уписом до 31. августа. Изрицањем васпитно – дисциплинске мере искључење из школе редован, односно ванредан ученик губи статус ученика у тој школској години.

С обзиром да редован или ванредан ученик губи статус ученика у својој и другој школи у тој школској години, потребно је да школа својим општим актом уреди поступак утврђивања одговорности ученика.

О искључењу ученика из школе одлучује наставничко веће.

Пре доношења одлуке о искључењу ученика из школе, школа претходно води дисциплински поступак за утврђивање одговорности ученика у складу са општим актом школе. Дисциплински поступак се не може покренути ни водити по истеку 60 дана од дана учињене повреде обавезе.

О покретању дисциплинског поступка обавезно се обавештава родитељ, а изјава од ученика, ако је малолетан, узима се у присуству родитеља о чему се води записник. С обзиром да се доноси најтежа васпитно – дисциплинска мера по ученика и да изрицањем ове васпитно – дисциплинске мере губи статуса ученика у школи у тој школској години, то се у поступку прикупљању чињеница о повреди ученичких обавеза може узети и изјава од одељењског старешине у писменој форми о ученику, његовом односу према учењу, осталим друговима и наставницима, подаци о већ изреченим мерама за повреду обавезе ученика, као и стручно мишљење психолога односно педагога о личности ученика.

Када се дисциплински поступак оконча директор заказује седницу наставничког већа на којој се одлучује о искључењу ученика.

Наставничко веће може да донесе одлуку о искључењу ако има кворум за одлучивање, а одлуку доноси већином гласова на начин како је прописано Статутом.

На основу одлуке наставничког већа директор доноси решење о искључењу ученика.

Решење мора да садржи: увод, изреку, образложење и упутству о правном средству, потпис и печат школе.

Решење мора бити заведено, као и сваки акт везан за дисциплински поступак.

У упутству о правном средству наводи се право на подношење жалбе школском одбору у року од 24 часа од уручења решења, што је прописано чланом 65. Закона о средњој школи.

Жалба на решење о искључењу ученика из школе одлаже извршење до доношења другостепеног решења.

Школски одбор доноси другостепено решење у року од 15 дана од дана подношења жалбе.

Решење школског одбора је коначно у управном поступку.

Упутство о правном средству треба да садржи две поуке и то:

- право на покретање управног спора подношењем тужбе надлежном окружном суду, у року од 30 дана од дана достављања другостепеног решења и
- право на подношење захтева за заштиту права ученика Министарству просвете, у року од осам дана од дана достављања другостепеног решења.

Наредног дана од дана достављања другостепеног решења ученику престаје својство ученика.

Одредбом члана 66. Закона о средњој школи прописано је право ученика, односно његовог родитеља или старатеља да поднесе захтев за заштиту права Министарству просвете, ако сматра да су

му повређена права утврђена овим законом, у року од осам дана од дана сазнања за повреду својих права.

Захтев за заштиту права је паралелни вид заштите права ученика, а има за циљ да смањи штетну последицу насталу повредом закона.

Министарство просвете решавајући по захтеву за заштиту права, ако оцени да је захтев основан, у року од осам дана од дана пријема захтева упозориће школу и дати примерен рок за отклањање повреде закона.

Ако школа не поступи по упозорењу Министарство просвете ће одлучити о захтеву.

Везано за одговорност ученика потребно је споменути и да је **Закон о основама система образовања и васпитања** у члану 46. прописао забране, посебно да је у установи **забрањено физичко насиље и вређање личности деце, ученика и запослених.**

Изречена васпитно-дисциплинска мера утиче на оцену из владања, али оцена из владања се не утврђује одмах кад и васпитно-дисциплинска мера, већ само на крају првог и другог полугодишта!